

զդիրբու: Եւ յայտմամբ եկին ի Սինէական անապատէն եւ ի Պրոք վաներուն, եւ բերին զՍուրբ Հարանց աւրհնութիւնն յերուսաղէմ մեղք (Յուցակ 260. Երուսաղէմի, Ա. Հատոր, 1966, էջ 136):

Սաւալանեան իր Երուսաղէմի Պատմութեան մէջ ստպէս հասկցած եւ բացատրած է Մարգարէ գրչի վերողբեալ տողերը. «Ի սմին յայմիկ զարու դտանէին տակաւին ի կողմանս Սինէական լերին Վանք եւ մեռատանք Հայ կրօնաւորաց, յորս յանուանէ յիշատակի Վանքն Պոի կոչեղեայ: Բանդի առ պատրիարքութեամբ Պետրոսի (1463), ուխտաւորք եկեալ անտի յերուսաղէմ, բերէին օրհնութիւնս ի սրբոց Հայոց՝ առ միաբանս Սբ. Յակոբայ (260. Ս. Գ. Թ. 2013, էջ 642-643: Հմմտ. աշխարհաբար Թարգմանութիւն, Մեսրոպ Եպս. Նշանեան, էջ 542):

Վերողբեալ նորագիտ արձանագրութիւնը կը լուսարանէ Մարգարէ գրչի տողերը Սաւալանեանի հասկցածէն բաւական տալ բեր ձեւով:

Բայց նախ ծանօթանա՛նք վերոյիշեալ անձերուն մի առ մի:

1.— Յովհաննէս Եպիսկոպոս, մականուն Տաւիլ, կոչուած Նաեւ Մըսրքցի, հետագային եղած է պատրիարք Երուսաղէմի (1485-1491):

2.— Տաւադա՛ն կոմաւոր. հետագային կը տեսնուի իրբեւ փակակալ Ս. Յակոբայ (1477). — էջմիածին, 1964, Դեկտ. էջ 57:

3.— Աստուածատուր կրօնաւոր: Այս անունով երկու անձեր կ'երեւին Երուսաղէմի մէջ այլ շրջանին. մին Տրապիզոնցի է, որ ԶԺԷ-1468 թուին Ս. Փրկչի Վանքի մէջ ընդօրինակած է Մաշտոց մը, Առաքել Արեղայի խնդրանքով (Թորոս Աղայր, Բ. էջ 465): Սա աւելի առաջ կը տեսնուի իրբեւ միաբան Տրապիզոնցի Ս. Աստուածածին մեռատանին (Պաշիկեան, Յիշտ. ԺԵ. Դարի, Բ. Մասն, էջ 61):

Երկրորդ Աստուածատուր կրօնաւորը Եկեղեցի է, որ էր եւ Ֆողաքցի յիշատակին խաչար մը ունէր Ս. Յակոբայ մէջ ՊՂԱ-1442 թուականով (Սաւալանեան, Պատմութիւն, Երուսաղէմ, 1931, էջ 1225): Այս երկրորդին աւելի պիտի պատշաճէր Յովհաննէս Տաւիլ Եպիսկոպոսին հողեւոր որդի լինելու հանգամանք իրբեւ Երուսաղէմի միաբանին:

4.— Մարտիրոս Եպիսկոպոս Պուրսացի.— Այս ալ հետագային եղած է պատրիարք Երուսաղէմի (1491-1501) յաջորդելով վերոյիշեալ Տաւիլ Յովհաննէս պատրիարքին:

Արդ վերոյիշեալ չորս անձերն ալ Երուսաղէմի միաբաններ են յայտնապէս, եւ ուսեալ ու կարող գէմբեր, որո՛ք 1463 թւին մերադարձած են Սինէական Անապատէն եւ Պրոքի Վանքերէն, ուր դացած էին կ'երեւի, ժամանակ մը առաջ, իրբեւ ուխտաւորներ. եւ այդ տեղի սուրբ Հայրերուն օրհնութիւնը կը բերեն Երուսաղէմի Հայ կրօնաւորներուն:

Ն. ԵՊՍ. ՄՈՎԱԿԱՆ